

העותרת:

האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד עאוני בנא ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 51070, נצרת 16072
טלפון: 04-8526333, פקס: 04-8526331

-- נגד --

המשיבים:

1. רשות שדות התעופה
2. שירות הביטחון הכללי
3. משרד התחבורה

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

תגובה מטעם העותרת

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 4.5.2014, מוגשת בזאת תגובת העותרת להודעה המעדכנת מטעם המשיבים מיום 28.4.2014 (להלן – "ההודעה"), כדלקמן:

1. בהודעת המשיבים נמסר, כי השינוי בשיטת הבידוק של כבודת הבטן הושלם, וכי מערכת ה-HBC (להלן – "המערכת החדשה") החלה לפעול בחודש מרץ 2014 בטרמינל 3 בנתב"ג. עוד נמסר בהודעה, כי רשות שדות התעופה תפעל להתקנת המערכת גם בטרמינל 1, וזאת עד לתאריך יעד שנקבע (בכפוף לסייג זהירות) לשנת 2016. בנוסף, בהודעה דווח על שינוי שיטת הבידוק בנוגע לחיפוש הגופני והמעבר לשימוש במכונות שיקוף של גוף האדם (שמיושם כבר בנתב"ג ושמתוכנן להיום מיושם גם בנמל התעופה באילת).
2. המשיבים טוענים, כי לאור שינויים אלה אין עוד מקום לעסוק במתכונת הבידוק הקודמת, וכי יש למחוק את העתירה.
3. העותרת תטען, כי השינויים הנ"ל אינם נותנים מענה לסעד שנתבקש בעתירה ואינם מייתרים את הצורך בהכרעה שיפוטית בשאלות שמועלות בעתירה.
3. ראשית, המערכת החדשה אמורה אומנם לבטל את הבידוק הביטחוני הפומבי, לרבות החיפוש הידני במזוודות באולם הנוסעים, אך היא לא אמורה לבטל את החיפוש הידני, אשר מעתה יבוצע, ביחס לאותן מזוודות שיעלה לגביהן צורך בכך, בנפרד והרחק מעיני הנוסעים.

אלא שלא ברור אם המערכת החדשה מופעלת באופן זהה מבחינת רמת הבידוק של מזוודות שעוברות דרכה, ואם המזוודות של כלל הנוסעים עוברות מסלול שיקוף אחיד. בהודעת המשיבים אין כל התייחסות לאופן הפעלתה של המערכת, כך שלא ברור בשלב זה על סמך מה נקבע הצורך בפתיחה ובחיפוש ידני במזוודות לפי השיטה החדשה (בעיקר לא ברור אם הצורך נקבע אך ורק לפי ממצאים מחשידים, שעולים במהלך פעולת השיקוף במערכת החדשה, ואם נקבעו קריטריונים כלשהם לעניין זה).

4. בנוסף, השינויים אינם מתייחסים למרכיבים ולשלבים אחרים בתהליך הבידוק הביטחוני מלבד כבודת הבטן, שאליהם גם מתייחסת העתירה. הם לא מתייחסים לבדיקת כבודת היד ולתשאולים של נוסעים בנמלי התעופה בישראל ובשדות תעופה במקומות שונים בעולם, בעת טיסות של חברות תעופה ישראליות לארץ. המשיבים לא הודיעו על שינוי כלשהו בשלבי בידוק אלה, או על שינוי בבידוק הביטחוני המחמיר שמבוצע ע"י הרשויות הישראליות בשדות תעופה זרים.

5. זאת ועוד, השינויים רלוונטיים רק ביחס לבידוק הביטחוני בנתב"ג ואינם מיועדים לשדות התעופה הפנים-ארציים, שהעתירה מתייחסת גם אליהם. כל אשר נאמר ע"י המשיבים בהקשר זה הוא שיש נכונות עקרונית להחיל את השינויים על נמלי התעופה הפנים-ארציים בכפוף לאילוצים תפעוליים, וכי בחלק משדות התעופה הוצבו כבר טכנולוגיות מתקדמות (הדבר נאמר בהודעות עדכון מטעם המשיבים מימים 14.1.2013 ו- 22.11.2012). לא ברור אם ומתי יוחלו השינויים. בכל מקרה אותן טכנולוגיות אינן מבטלות את הצורך בבדיקות ביטחוניות מיוחדות ומתמירות (ידניות וגופניות), בהתאם לשיטת הבידוק המתוארת בעתירה.

6. באשר לאמור בהודעה לעניין השימוש במכונות שיקוף של גוף האדם יובהר, כי השימוש במכונות אלה מעורר שאלות משפטיות כבדות משקל, הנוגעות למידת פגיעתן בזכויות חוקתיות ובראש ובראשונה בזכות לפרטיות. בחינת חוקיות הפגיעה תלויה במידה רבה בסוג הטכנולוגיה שבה משתמשים, באופן שבו היא מציגה את גוף האדם ובאמצעים שנקטים כדי למזער את הפגיעה בזכויות אדם בפעולת השיקוף. בהודעת המשיבים אין כל פירוט לעניין זה.

7. השאלות וההתיות לעניין אופן הפעלתה של המערכת החדשה והיקף תחולתם של השינויים, כמפורט לעיל, אינן מאפשרות לעותרת לעמוד לעומק על טיבם ועל משמעותם המעשית והמהותית של השינויים. העותרת פנתה לפרקליטות בבקשה לקבלת הבהרות לעניין זה אך נתקלה בתשובה מתחמקת מטעמים של חסיון ושמירה על ביטחון המדינה.

מצ"ב העתק הפנייה והתשובה.

8. **שנית**, וחשוב יותר, אין בשינויים כדי ליתר את הצורך בהכרעה בשאלה העקרונית שביסוד העתירה. שאלה זו נוגעת לחוקיות השימוש ברמות שונות של בידוק והחלת פרופיל סיכון

פוטנציאלי על קבוצה מקרב אזרחי המדינה בשל שיוכה הלאומי השונה. זאת, באופן שידיק עריכת בדיקה ביטחונית מחמירה יותר בהעדר חשד קונקרטי לגבי מי מבניה ומבנותיה של קבוצה זו.

9. יסודותיה המשפטיים והעובדתיים של שאלה זו התגבשו זה מכבר. היא עולה מהתמונה הבלתי שנויה במחלוקת, המצטיירת מהעתירה ומתשובות המדינה לה לאורך כל שנות ההתדיינות, ושלפיה המוצא האתני-לאומי של המיעוט הערבי-פלסטיני הוא אינדיקאטור לסיכון ושיקול רלוונטי בקביעת חומרתה ובדיקתה של הבדיקה הביטחונית, שלה נדרשים אזרחים ערבים בשדות התעופה.

10. שאלה זו לא באה על פתרונה עם יישומם של השינויים ועם הפעלתה של המערכת החדשה. בהקשר זה יודגש, כי לא רק שלא ברור מהודעת המשיבים אם המערכת החדשה מופעלת באופן שוויוני, כאמור לעיל, אלא גם שהמשיבים עצמם מודעים לכך, שלא מדובר בשינויים שיבטיחו בדיקה שוויונית ואחידה. כך הודגש על-ידם לאורך כל המסמכים והדיונים בעתירה, כפי שהובהר בתגובת העותרת מיום 17.11.2013 ובעיקרי הטיעון מטעמה.

11. לשיטת המשיבים, שינויים אלה, אשר עדיין יבוצעו "**בהתאם לרמות בידוק שונות**" (סעיף 39 לתשובה לצו על תנאי, ההדגשה במקור), נועדו כדי "להקל על הפרט", "להקטין ככל הניתן את אי-הנוחות" ו"התחושה של פגיעה בפרטיות או תחושת האפליה לעומת בידוק של נוסעים אחרים" (סעיפים 32 ו-39 לתשובה). אף בתגובה המשלימה מטעם המדינה מיום 14.3.2012 ביקשו המשיבים לשוב ו"לחדד כי גם במסגרת התמורות הצפויות, לא ניתן לבצע האחדה **מלאה** על דרך החמרה של נהלי הבידוק" (סעיף 12 לתגובה, ההדגשה במקור).

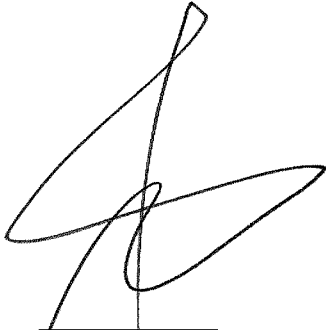
12. אף בהחלטת בית משפט נכבד זה מיום 22.5.2012, שבה נדחתה ההכרעה בשאלה העקרונית הנ"ל נוכח השינויים במערך הבידוק, נקבע, כי שינויים אלה אינם מיייתרים את הצורך בהכרעה בשאלות העקרוניות שעל הפרק: "שאלות אלה, לכאורה, תישארנה רלוונטיות גם אם יונהגו השינויים הצפויים במערך הבידוק הביטחוני בנתב"ג, כפי שהמשיבים הצהירו, במהלך שנת 2013." (פיסקה 5 להחלטה).

13. **לסיכום**, עמדתה של העותרת היא שהשינויים באופן שבו מתבצע הבידוק, הן בנתב"ג והן בשדות התעופה הפנים-ארציים, אין בהם כדי להביא לשינוי מהותי בשיטת הבידוק, ככל שהיא מסתמכת על קריטריון הלאום הערבי. עמדתה העקרונית של העותרת היא שהשימוש בקריטריון זה הינו **פסול מעיקרו וכשלעצמו**, והיא מבקשת שהמשיבים יחדלו מלקבוע את חומרת הבידוק הביטחוני של אזרחים בהתאם לקריטריון זה.

14. העותרת מבקשת להזכיר, כי הפגיעה נשוא העתירה, כפי שהיא עולה גם מתגובות המדינה לעתירה, נוגעת לגרעין הקשה של כבוד האדם של קבוצה שלמה מקרב אזרחי המדינה, והיא נגרמת מעצם מדיניות התיוג נשוא העתירה. מדיניות זו מעלה שאלות עקרוניות רבות, הנוגעות הן למשמעות אזרחותם של האזרחים הערבים בישראל והן לליבת הערכים,

שאמורים להנחות מדינה דמוקרטית, ששומרת על זכויות אדם, בהתנהלותה אל מול אזרחיה.

לאור חומרתה והתמשכותה של הפגיעה, בית המשפט הנכבד מתבקש שלא לעכב עוד את ההכרעה בשאלת חוקיותה של מדיניות זו.

עאוני בנא, עו"ד

בי"כ העותרת

22.5.2014

3 במאי 2014

לכבוד
עו"ד אסנת מנדל
מנהלת מחלקת הבג"צים
פרקליטות המדינה
ירושלים

שלום רב,

הנדון: בג"צ 4797/07

בעקבות ההודעה המעדכנת מטעמכם מיום 28.4.2014, הננו לפנות אלייך בשאלות הבהרה כדלקמן:

1. מערכת הבידוק החדשה של כבודת הבטן (HBC) אמורה לבטל את הבידוק הביטחוני הפומבי, לרבות החיפוש הידני במזוודות באולם הנוסעים, וזאת כאשר הדבר נדרש לפי הקריטריונים שהיו נהוגים עד כה.

להבנתנו, המערכת החדשה לא אמורה לבטל את החיפוש הידני, אשר מעתה יבוצע, ביחס לאותן מזוודות שיעלה לגביהן צורך בכך, בנפרד והרחק מעיני הנוסעים. אלא שלא ברור על סמך מה נקבע הצורך בפתיחה ובחיפוש ידני במזוודות לפי השיטה החדשה, ולעניין זה נבקש את התייחסותך לשאלות הבאות:

- א. האם ישנם קריטריונים כלשהם לפתיחת מזוודות לפי השיטה החדשה?
- ב. האם הצורך נקבע אך ורק לפי ממצאים מחשידים, שעולים במהלך פעולת השיקוף במערכת החדשה?
- ג. האם המזוודות של כלל הנוסעים עוברות מסלול שיקוף אחיד?
- ד. האם המערכת החדשה מופעלת באופן זהה מבחינת רמת הבידוק של מזוודות שעוברות דרכה?

2. האם חל שינוי כלשהו בשיטת הבידוק בנוגע לתשואל של נוסעים ולבדיקת כבודת היד?

3. באשר לשינוי שיטת הבידוק בנוגע לחיפוש הגופני והאמור בהודעה לעניין המעבר לבידוק באמצעות שער שיקוף - השימוש במכונות שיקוף של גוף האדם מעורר שאלות משפטיות כבדות משקל, הנוגעות למידת פגיעתן בזכויות חוקתיות ובראש ובראשונה בזכות לפרטיות. הדבר תלוי במידה רבה בסוג הטכנולוגיה שבה משתמשים ובאופן שבו היא מציגה את גוף האדם בשיקוף.

כדי שנוכל להתייחס לשינוי המתוכנן במערך הבידוק לעניין זה, נבקש לדעת איזו מכונת שיקוף תותקן בנתבי"ג - Backscatter או Millimeter Wave, או סוג אחר? כמו כן, מהם האמצעים שנקטו בכלל כדי למזער את הפגיעה בפרטיות, בכבוד הנוסעים ובבריאותם, למינימום הדרוש? ובפרט, נבקש את התייחסותך לשאלות הבאות:

- א. האם הבדק יוכל לראות את הגוף העירום או רק סקיצה של גוף גנרי, שעליה יסומן חפץ זר, ככל שהאדם נושא כזה?
- ב. האם יהיה קשר עין בין הבדק לבין הנוסע הנבדק?

האגודה לזכויות האזרח בישראל, ת"ד 51070, נצרת 16072, טלפון: 04-8526333/4/5, פקס: 04-8526331
جمعية حقوق المواطن في إسرائيل. ص.ب. 51070، الناصرة 16072، رقم الهاتف: 04-8526333/4/5، رقم الفاكس: 04-8526331

The Association for Civil Rights in Israel, P.O. Box 51070, Nazareth 16072.

Tel: /04-8526333/4, Fax: 04-8526331

www.acri.org.il, mail@acri.org.il

- ג. האם נקבעו נהלים לגבי שמירת הפרטיות בכלל? נהלים בדבר אבטחת המידע, הגבלות על שמירתו והרשאים לעיין בו?
- ד. האם נקבעו נהלים לטיפול בנוסעים שאינם יכולים לעבור שיקוף מסיבה בריאותית (למשל נוסעים בכסא גלגלים), או כאלה שהשיקוף יחשוף נתונים אינטימיים לגביהם?

בעניין זה, נפנה את תשומת ליבכם למדיניות ארגון אבטחת התחבורה האמריקאי (ה-TSA), שהוציאה ביוני 2013 מכלל שימוש את מכשירי ה-Backscatters משום שהתצוגה היחידה שאפשרו הייתה של הגוף העירום בלבד. במכשירי ה-Millimeter Wave הותקן תוסף טכנולוגי שמאפשר לראות רק גוף גנרי – כלומר קווי מתאר כלליים של גוף, ולא את גופו של הנוסע הספציפי, וזאת בצד שורה של הנחיות מפורטות בדבר צורת הבדיקה, שמירת הפרטיות ואבטחת המידע. נציין עוד, כי מספר מדינות באירופה שבחנו את הנושא החליטו שלא להשתמש במכונות שיקוף הגוף.

בכבוד רב,
עאוני בנא, עו"ד

רשות שדות התעופה בישראל
ISRAEL AIRPORTS AUTHORITY

משרד ראשי - לשכת היועץ המשפטי
Head Office - Office of the Legal Adviser

20 מאי, 2014
כ"א אייר, תשע"ד
מספר: 787
a-05-14

בדואר רשום ובאמצעות פקס מס' 04-8526331

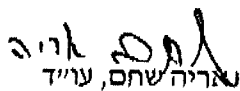
לכבוד
עו"ד עאוני בנא
מנהל מחלקת זכויות המיעוט הערבי
האגודה לזכויות האזרח
ת.ד. 51070
נצרת 16072

ח.נ.

הנדון: בג"צ 4797/07
סימוכין: מכתבכם מיום 3.05.2014

1. במכתבכם העליתם מספר שאלות הקשורות למערכות והליכי הבידוק החדשים שצוינו בהודעתנו המעדכנת מיום 28.4.2014.
2. על חלקים משאלותיכם לא ניתן להשיב משום שהמענה עליהם חסוי וחשיפתו עלולה לפגוע בביטחון המדינה.
3. התהליך הביטחוני אותו עוברות כלל המזוודות בשיטה החדשה הינו זהה במובן זה שמזוודות כלל הנוסעים עוברות בידוק באמצעים טכנולוגיים ללא מגע יד אדם. אם נוצרה התראה, המתבססת על מספר טכנולוגיות של המכונה, נפתחת המזוודה לבדיקה ידנית.
4. לעניין טכנולוגיית השיקוף החדשה איננו מוצאים מקום להתייחס בשלב זה, שכן הדבר איננו קשור לעילת העתירה בבג"צ 4797/07, ואיננו מוצאים לנכון להרחיב את יריעתה. למעלה מן הצורך נציין שטכנולוגיית השיקוף החדשה לבידוק גופני אשר מופעלת כיום בשדה התעופה בן-גוריון ועתידה לפעול גם בשדה התעופה באילת, הינה טכנולוגיה מקובלת בעולם המערבי ובכלל זה ארצות הברית ומספר מדינות אירופאיות.

בכבוד רב,

נאריה שחם, עו"ד
היועץ המשפטי

העתקים:

מר זוהר גפן - מנח"ט בטחון
מר יום טוב רענן - מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, באמצעות פקס מס' 02-6467011